

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

2424/12.00.00/2020

Kunnanhallitus 01.06.2020 § 137

Valmistelija

(ksj):

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Hallituksen esityksen luonnos on luettavissa oppivelvollisuuden laajentamishankkeen hankesivuilla osoitteessa <https://mine-du.fi/oppivelvollisuus-hanketiedot-ja-asiakirjat>

Hallituksen esitys liittyy hallitusohjelman kirjauksiin oppivelvollisuuden korottamisesta 18 ikävuoteen, ohjauksen vahvistamisesta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta sekä toisen asteen valmistavien koulutusten ja nivelvaiheen ohjauksen kehittämisestä. Esityksen tavoitteena on nostaa koulutus- ja osaamistasoa sekä varmistaa jokaiselle mahdollisuus toisen asteen tutkinnon suorittamiseen. Toisen asteen tutkinnon suorittaminen edistää henkilön työllistymistä ja yhteiskuntaan osallistumista, joten esityksen tavoitteena on osaltaan tukea myös työllisyysasteen nostamista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi oppivelvollisuuslaki ja laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutettavaksi näihin uusiin annettaviin lakeihin liittyen perusopetuslakia, lukiolakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia, vapaasta sivistystyöstä annettua lakia, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annettua lakia, opintotukilakia, koulumatkatukilakia, ylioppilastutkinnosta annettua lakia sekä eräitä muita lakeja. Ministeriö pyytää lausunnon antajia ilmaisemaan kantansa esitettyjen uudistusten sisältöön, laajuuteen ja voimaantulon ajankohtaan. Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään maanantaina 15.6.2020.

Lisätietoja:

Kasvatus- ja sivistysjohtaja Susan Porkka, puh. 044 783 7285

Ehdotus

(kj):

Kunnanhallitus toteaa lausuntonaan opetus- ja kulttuuriministeriölle seuraavaa:

Oppivelvollisuuslain on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2021 alkaen. Aikataulu siihen liittyvine muiden lakien muutoksineen on tiukka. Kunnille ja koulutuksen järjestäjille ei jää riittävästi aikaa varautua muutokseen. Lakiesityksen voimaantuloa tulisi siirtää vähintään vuodella eteenpäin.

Lakiluonnoksen tavoitteet ovat hyviä ja kannatettavia. Oppivelvollisuuden laajentamisella tavoitellaan, että suomalaisten nuorten tulevaisuus perustuu hyvään koulutustasoon ja kykyyn kouluttautua tarvittaessa uudelleen. Tavoitteet edellyttävät panostuksia perusopetukseen, kuten oppimisen tukeen, ohjaamiseen ja oppilashuoltoon. Jokaisella perusopetuksen päättävällä nuorella tulee olla tosiasialliset valmiudet toisen asteen opiskeluun ammatillisessa tai lukiokoulutuksessa. Ilman perusopetuksen toiminnan ja rakenteiden kehittämistä lakiluonnoksen tavoitteet eivät kunnolla voi toteutua. Uudistus ei siis koske ainoastaan nuoren elämänvaihetta perusopetuksen päättymisen yhteydessä, vaan pohja luodaan paljon aikaisemmin perusopetuksessa. Tiedetään, että kokemus itsestä oppijana, omasta kyvystä saavuttaa oppimisen avulla jotain, muodostuu varsin vahvaksi. Siksi ennakoivan ohjaustoiminnan ja vahvan opiskeluhoiton tuen pitää perustua yhtenäiseen tapaan, joka varmistaa lasten ja nuorten koulutuksellisen yhdenvertaisuuden ohjauksessa ja tuessa. Tarvitaan yhtenäinen resurssipohja, jolle palveluja perustetaan. Osana uudistuksia hallituksen tulisi varmistaa myös edellä mainitut perusopetuksen kehittämiseen liittyvät asiat.

Oppivelvollisuuden laajentamisen ja toisen asteen maksuttomuuden kustannuksista on eriäviä mielipiteitä. Koronakriisin jälkeisessä uudessa tilanteessa kunnilla ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia ottaa vastuulleen uusia kustannuksia, ellei valtio korvaa niitä täysimääräisinä. Lisäajan ottaminen lain voimaantulon osalta on tärkeää, jotta tosiasialliset kustannukset ja niihin liittyvät rahoitusjärjestelmät saadaan huolellisesti ratkaistua. Esimerkiksi hallintoon ja tukipalveluihin liittyviä kustannuksia tulee tarkastella huolella. Kustannuksista iso osa on seurausta toisen asteen maksuttomien oppimateriaalien hankkimisesta. Oppivelvollisuuden laajentamiseen esitetty rahoitus on riittämätön suhteessa uudistuksesta aiheutuviin tosiasiallisiin kustannuksiin.

Uudistukset edellyttävät uuden ohjaavan henkilöstön sekä oppilasta ja opiskelijahuoltohenkilöstön palkkaamista. Henkilöstön saatavuuden, etenkin koulupsykologien ja erityisopettajien osalta, voi ilmetä rekrytointihaasteita. Vahvistamista tarvitaan etenkin ohjaukseen peruskoulussa ja toisella asteella, valmentavassa koulutuksessa että nivelvaiheissa. Lisäksi jälkiohjaus vaatii henkilöstöresurssia. Kohdennettu palvelutarve siis pitenee ja laajenee.

Säädettäväksi ehdotettu uusi laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta on merkittävä uudistus, joka parantaa perusopetuksen päättävien oppilaiden ja päättäneiden opiskelijoiden mahdollisuuksia suorittaa toisen asteen tutkinto yksilöllisten opintopolkujen avulla. Tällaisen koulutuksen järjestäminen onnistuu osittain nykyisiä rakenteita hyödyntäen, mutta se vaatii myös uusia tiloja, työntekijöitä ja yhteistyömalleja. Niiden suunnittelemiseen tarvitaan aikaa.

Kunnille ja koulutuksen järjestäjille tulee "saattaen vaihtaan"-periaat-

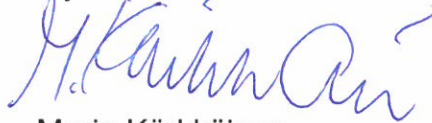
teella ohjaus- ja valvontavastuu. Asuinkunnalle tulee viimekätinen vastuu ohjata ja osoittaa oppivelvolliselle koulutuspaikka tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa. Tähän liittyvien toimintamallien suunnitteluun yhteistyössä eri tahojen kanssa sekä riittävien resurssien varaaminen vaativat valmistautumisaikaa.

Lakiesityksen tavoitteiden katsotaan olevan kannatettavia, mutta aikataulujen, rahoituksen ja käytännön järjestelyt vaativat täsmennyksiä.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Mynämäessä 4.6.2020



Marja Kärkkäinen
pöytäkirjanpitäjä

Jakelu

opetusministeriö